

Vergaderjaar 2023–2024

26 448

Structuur van de uitvoering werk en inkomen (SUWI)

Nr. 733

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 oktober 2023

In Nederland kennen we een stelsel dat beoogt mensen inkomensbescherming te bieden wanneer zij door werkloosheid, ziekte en/of arbeidsongeschiktheid niet kunnen werken door uitkeringen op grond van de WW, ZW, WIA, WAO, WAZ, Wajong, Wazo, Wamil of IOW. Als deze inkomensverzekeringen niet toereikend zijn voor een inkomen gelijk aan de van toepassing zijnde norm op grond van het sociaal minimum, kan het UWV een toeslag geven op grond van de Toeslagenwet (TW-aanvulling). Deze TW-aanvulling vult de uitkering aan tot maximaal het sociaal minimum, maar niet hoger dan het laatstverdiende loon.

Bij deze bied ik u het rapport «Niet-gebruik van de Toeslagenwet» (hierna: rapport) van de Nederlandse Arbeidsinspectie (hierna: Arbeidsinspectie) aan. De Arbeidsinspectie heeft op basis van CBS-gegevens onderzoek gedaan naar het potentiële niet-gebruik van de Toeslagenwet onder rechthebbenden met een WW-, WIA-, WAO-, Wajong- of IOW-uitkering. De oorzaken van niet-gebruik zijn niet onderzocht (en de omvang van de oorzaken).

Uit dit rapport komt naar voren dat het potentieel niet-gebruik van de Toeslagenwet hoog is. Het niet-gebruik van inkomensvoorzieningen door mensen die dat nodig hebben om rond te komen vinden ik en de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen een belangrijk onderwerp. Door het niet-gebruik biedt het stelsel immers niet de inkomensbescherming die het beoogt te bieden. Het is goed dat de Arbeidsinspectie hier onderzoek naar heeft gedaan.

In de Toeslagenwet is geregeld dat UWV op aanvraag vaststelt of het recht op een TW-aanvulling bestaat. De aanvrager kan zelf het beste bepalen of men behoefte heeft aan een (aanvullende) uitkering. Voor een groot deel van aanvragers van uitkeringen werkt dat goed. Dat neemt niet weg dat

een deel van de rechthebbenden zelf geen beroep doet op de Toeslagenwet. Dat is onwenselijk. Mensen moeten niet onder het sociaal minimum uitkomen.

Het niet-gebruik van de Toeslagenwet willen we beperken via 3 sporen:

- 1) vereenvoudiging van de wet,
- 2) meer ruimte voor proactieve dienstverlening, en
- 3) aanpassingen in de huidige dienstverlening van UWV.

Onderstaand gaan we in op deze drie punten.

1. Vereenvoudiging van de Toeslagenwet

Complexiteit van regelgeving is een mogelijke oorzaak van niet-gebruik. Dat geeft UWV aan en daarop wijst ook het IBO vereenvoudiging sociale zekerheid.¹ In de kabinetsreactie op het IBO vereenvoudiging sociale zekerheid is door ons aangegeven dat wordt gezien of en op welke manier de Toeslagenwet aangepast kan worden. In de tweede helft van 2024 informeren wij uw Kamer hierover. Daarin nemen we ook de optie van naamswijziging van de Toeslagenwet mee. Dat om in de toekomst verwarring met de toeslagen van de Belastingdienst te voorkomen.

2. Proactieve dienstverlening

Bij Kamerbrief van 28 maart 2023 is de Kamer geïnformeerd over de «Synthesestudie naar het niet-gebruik van inkomensondersteunende regelingen in de sociale zekerheid».² De bevindingen van de Arbeidsinspectie met betrekking tot het niet-gebruik van de Toeslagenwet liggen in het verlengde van deze studie.

De synthesestudie laat ook zien dat niet-gebruik van regelingen een ingewikkeld vraagstuk is en dat er uiteenlopende oorzaken voor niet-gebruik in de literatuur te vinden zijn. In vervolg hierop willen we het bevorderen van het gebruik van inkomensregelingen, waaronder de Toeslagenwet, door mensen die daar recht op hebben, verankeren als overheidstaak. Op dit moment onderzoeken we hoe we dit kunnen vormgeven in samenspraak met diverse dienstverleners, waaronder UWV, de SVB, gemeenten en het Inlichtingenbureau. Onderdeel hiervan is het tegengaan van niet-gebruik van inkomensregelingen door beter gebruik te maken van bestaande gegevens, rekening houdende met de lessen die onder andere uit de pilot met de AIO getrokken kunnen worden. We willen op korte termijn een conceptwetsvoorstel in internetconsultatie brengen.

3. Huidige dienstverlening van UWV

Naast genoemde sporen met betrekking tot vereenvoudiging en proactieve dienstverlening onderneemt UWV nu ook al specifieke acties om het gebruik van de Toeslagenwet te bevorderen:

- Uitkeringsgerechtigden worden via algemene informatie op de website van UWV en tekstblokken in toekenningsbrieven van de moederwetten (WW, WIA etc.) gewezen op een mogelijk recht op TW-aanvulling;
- UWV stelt bij de digitale WW-aanvraag als iemands dagloon onder het sociaal minimum zit, ook TW-vragen, zodat in één keer een WW- en een TW-aanvraag wordt ingediend. Dit leidt tot meer aanvragen;
- UWV gaat binnen het onderdeel preventie van het regieprogramma Grip op Schulden mensen informeren over inkomensondersteunende regelingen, waaronder de Toeslagenwet;

¹ Kamerstukken 29 362 en 26 448, nr. 328.

² Kamerstuk 26 448, nr. 696.

- Tevens is in de klantreis «ik word werkloos» een aantal verbetermaatregelen uitgewerkt om de informatievoorziening over de Toeslagenwet te verbeteren;
- Er is recent door UWV ingeregeld dat uitkeringsontvangers die telefonisch bij het Klantcontactcentrum een wijziging melden die relevant is voor de Toeslagenwet, dit niet nogmaals via een wijzigingsformulier hoeven te doen;
- Indien een uitkeringsontvanger aangeeft geldzorgen te hebben, kijkt UWV onder meer of er mogelijk recht is op een TW-aanvulling.

Met deze maatregelen die UWV nu al treft in de dienstverlening, de inzet op meer proactieve dienstverlening en de verkenning van mogelijkheden om de Toeslagenwet te vereenvoudigen, zetten wij ons actief in om het niet-gebruik van de TW-aanvulling te beperken en bestaanszekerheid van uitkeringsgerechtigden te bevorderen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
C.E.G. van Gennip